

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	Предмет, метод и задачи на учебната дисциплина. Извори и източници на римското публично право
2	Римскоправна и съвременна систематика на публичното право.
3	Субекти на публичното право. Гражданството. Юридическите лица на публичното право.
4.	Понятието за държава според римските юристи, философи и политици.
5.	Римската държава през Царския период – възникване, основни институции, компетентност.
6.	Римската република. Същност на основните републикански институции. Основни принципи на републиканското управление. Механизми за ограничаване на държавната власт.
7.	Създаване на римската провинциална система – устройство и управление на провинциите.
8.	Установяване на Принципата. Правно положение на принципса. Формиране и компетентност на имперския административен апарат.
9.	Римската държава в епохата на Домината. Взаимодействие между императора и светската, военната и църковната администрация.
10.	Управленски функции и властови правомощия в римското право – imperium, potestas, auctoritas. Актове на публичната администрация.
11.	Управление на публичното имущество. Концесии и лицензии. Публични дейности и публични предприятия.
12.	Публичноправен контрол върху благоустройството – строителство и градоустройство, транспорт и съобщения.
13.	Публичноправен контрол върху основните икономически дейности – производство, търговия, селско стопанство.
14.	Публичноправен режим на водите и водоснабдяването, опазването на природните ресурси, здравеопазването и обществената хигиена.
15.	Организация на опазването на обществения ред и безопасност.
16.	Публичноправен режим и контрол при упражняването на свободните професии и образователната дейности.
17.	Административни производства.
18.	Финансовата система. Aerarium и fiscus. Финансово задължени субекти.
19.	Устройство на финансовата администрация. Компетентност. Финансови актове.
20.	Процеси по финансови спорове. Advocati fisci.
21.	Римската армия и нейните подразделения – развитие на правната уредба. Войсковите единици като субекти на публичното право.
22.	Военната служба. Военната хазна.
23.	Особености на правното положение на войниците и ветераните.
24.	Особености на римската религия. Ius и fas. Римски и чуждоземни култове. Религиозните институции като субект на правото.
25.	Езически религиозни колегии и институции. Понтификалната юриспруденция и юрисдикция.

26.	Формиране на християнската църковна организация. Църковните институции. Взаимодействие между църквата и държавата. Светско, църковно и каноническо право.
27.	Управление на църковната собственост. Имунитети. Юрисдикция.
28.	Основни етапи на развитие на римското наказателно право през архаичния период, Републиката, Принципата и Домината. Публични и частни деликти. Терминология. Основни понятия и принципи.
29.	Престъпления против държавата, държавните органи, обществения ред и публичната собственост; престъпления по служба
30.	Документни престъпления, финансови престъпления, престъпления против икономиката и транспорта, престъпления против личността и имуществото на частните лица.
31.	Система на наказанията.
32.	Правораздавателни органи. Видове процес и тяхното историческо развитие. Основни понятия и институти.
33.	Основни начала на римския наказателен процес. Развитие на наказателния процес в Древния Рим.
34.	Традиции и особености в правната уредба на междудържавните отношения в Древността. Основни принципи. Междудържавни съюзи и обединения. Провинции и колонии.
35.	Междудържавни отношения и норми по времето на архаичния период, Републиката, Принципата и Домината. Международни договори. Дипломатически мисии и представителство.
36.	Античното разбиране за права на човешкия индивид. Закрила на търговците. Борба с пиратството и разбойничеството.
37.	Решаване на международни конфликти. Правила за водене на война.
38.	Континуитет на римското държавно устройство във Византия и рецепция на римскоправната традиция в раннофеодалните държави в Западна Европа.
39.	Разграничението между античното, средновековното и съвременното разбиране за публично право. Особенности на приемствеността в публичното право в Западна и Източна Европа.
40.	Римскоправна традиция в българското публично право.

Библиография

Основна:

1. Новкиришка- Стоянова, М. De iure publico. Студии по римско публично право. С., 2013;
2. Новкиришка- Стоянова, М. Publicum ius. С., 2016;
3. Пиперков Т., Законът на Дванадесетте таблици и конфликтът между патриции и плебеи, в сп. Съвременно право, 3-4 (1999);
4. Торбов Ц., История и теория на правото, С.1992
5. Римско и съвременно публично право, Сборник статии и доклади от Международната научна конференция, организирана от Юридическия

факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и проведена в София на 21 май 2012 г., С. 2013, с. 13-225;

6. Развитие на публичното право- традиции и съвременност, Сборник статии и доклади от Международна научна конференция на Юридическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“-Пловдив, 23 май 2012 г., Пловдив, 2013, с.13-224 (Сборник ПУ);
7. статии в електронното списание IUS ROMANUM на www.iusromanum.info и по- специално броеве 2/2015; 2/2017; 1 и 2/ 2018; 2/2019; 2/2020; 2/2021; 2/2022; 1/2023.

Допълнителна:

1. Биърд, М. SPQR. История на Древен Рим. С., 2019;
2. Гибън, Е. Залез и упадък на римската империя, т.1-4, С. ,2003-2005
3. Момзен, Т. Римска история, София, 2019;
4. Попов, Д. Древен Рим. История и култура. С., 2020;
5. Колев, Т. История на правораздаването от Античността до предмодерната епоха, София, УИ „Св. Климент Охридски“, 2010
6. Костова, М. Res publica на Цицерон. С. , 2000
7. НОРМА. Правното списание. Бр.8 от 2013 г. – специален брой, посветен на Миланския едикт и религиозната толерантност
8. Религиозната толерантност в Древността, Сборник статии и доклади 2013-2014, С. , 2014;
9. Abbot,F.F., A history and description of Roman political institutions, Cambridge 1911;
10. Abbot,F.F., Johnson, A.C., Municipal administration in the roman Empire, Oxford 2007;
11. Burdese, A., Manuale di diritto pubblico romano, Roma, 1998;
12. De Bujan, A.F. , Derecho publico romano, 25ed., Madrid 2022;
13. Jones, A. H. M., Studies in roman government and law, Oxford, 1960;
14. Keppie, L., The Making of the Roman Army: From Republic to Empire, New Jersey, 1984.
15. Levick, B., The government of the Roman empire: A sourcebook. — London-Sydney: 1935.
16. Mommsen, Th., Droit romain public, Paris, 1889;
17. Mommsen, Th., Le droit pénal romain. Paris, 1907 ;
18. Petit P., Histoire generale de l'Empire Romain, Paris, 1974.
19. Santaluccia, B., Diritto e processo penale nell'antica Roma. Milano, 1989.

Справочна литература:

1. Паскал Пишона, Жан-Филип Дюнан , Речник по римско право, С., 2007, 2-ро изд. 2012 г.
2. Правните рубрики от **William Smith's Dictionary of Greek and Roman Antiquities** на сайта <http://penelope.uchicago.edu/Thayer/E/Roman/Texts/secondary/SMIGRA/Law/home.html>

3. Berger, A. Encyclopedic Dictionary of Roman Law, Transact. of Amer. Philos. Soc., 43, p. 333-808, Philadelphia 1953
4. Del Giudice, F. Dizionario giuridico romano. 6 ed., Roma, 2017;
5. García Garrido, M. J. Diccionario de jurisprudencia romana, Madrid, 1993.

Източници

1. **CORPUS IURIS CIVILIS**, editio stereotipa, на сайта <https://droitromain.univ-grenoble-alpes.fr/>, превод на английски от S.P. Scott, 1932 на <http://www.constitution.org/sps/sps.htm>, частичен превод на руски на И.Перетерский на http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Pravo/digest/index.php и Дигесты Юстиниана (двезичен превод под ред. На Л.Л.Кофанов), Москва, 2001-2006, т. I-VIII- в библиотеките.
2. Други източници на римското право- на латински език на <http://ancientrome.ru/ius/library/libr.htm> и на <https://droitromain.univ-grenoble-alpes.fr/>
3. Цицерон. За държавата. За законите. София, СофиР, 1994;
4. Тит Ливий, Историята на Рим - книги 1-8, София, Издателство Изток-Запад, 2004-2012;
5. Гай Светоний Трансвил, Дванадестте цезари, С. , 1981
6. Collatio legum Mosaicarum et Romanorum. Съпоставка на Мойсеевия закон и римските закони (превод и коментар: М.Костова, М.Новкиришка, Т.Пиперков), С., Сиби, 2010
7. De constitutionibus principum Serdicae datis. Императорски конституции, издадени в Сердика (превод, коментар и анализи). С., УИ, 2012

Дата: 01.06.2023 г.

Съставил:
проф. д.н. Малина Новкиришка- Стоянова